Advies aan B&W

Onderwerp
Vrijwilligerswerkbeleid

Datum	5 december 2023	**Naam en telefoon**	J. de Bruin - 06 156 128 87
Afdeling	MM-MO	**Portefeuillehouder**	T. van Kessel

Wat adviseer je te besluiten?

1. De raad voor te stellen om het vrijwilligerswerkbeleid vast te stellen;
2. In te stemmen met de reactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein;
3. De reactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein ter kennisname aan de raad aan te bieden.

Wat is de aanleiding voor dit advies?
In de eerste helft van 2023 heeft adviesbureau Wyzer onderzocht wat een passende rol is voor de gemeente Oss in de ondersteuning en waardering van vrijwilligerswerk, in aanvulling op de ondersteuning en waardering die door vrijwilligersorganisaties zelf geboden wordt (bijlage 2 en bijlage 2.1).

Een aanzienlijk aantal Osse inwoners neemt deel aan het verenigingsleven (52% in 2022). Meer dan één derde van de inwoners deed in 2022 ook actief vrijwilligerswerk (36%). Inwoners die geen vrijwilligerswerk doen geven in de Burgerpeiling van VNG aan dat zij tijdsgebrek ervaren om dit te doen. Ook weten zij soms niet wat voor vrijwilligerswerk ze kunnen doen, of hoe ze aan vrijwilligerswerk kunnen komen. De bereidheid om vrijwilligerswerk te doen is echter groot (64%).[1]

Het onderzoek van adviesbureau Wyzer richtte zich daarom op de ontwikkelingen en behoeften van vrijwilligersorganisaties in de gemeente Oss. De situatie van mantelzorgers is hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat de aanleiding voor mantelzorg en de aard van de werkzaamheden een andere aanpak vereisen. Uit dit onderzoek blijkt dat het werven, behouden en overvragen van vrijwilligers uitdagingen zijn voor vrijwilligersorganisaties.

Op basis van de resultaten van het onderzoek willen we vrijwilligers(organisaties) ondersteunen bij hun vragen. Dit doen we door een Vrijwilligerspunt binnen de gemeente Oss op te richten. Kerntaken die hierbij horen zijn het verbinden van vrijwilligersorganisaties in lerende netwerken en het stimuleren van de samenwerking tussen verschillende afdelingen in de gemeente Oss. Ook signaleert het Vrijwilligerspunt knelpunten in de ambtelijke organisatie en adviseert het over oplossingen. We ontwikkelen een vraagbaakfunctie en indien nodig verwijzen we vrijwilligers(organisaties) door. Voor het inrichten van het Vrijwilligerspunt is ambtelijke capaciteit nodig.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?
Dit advies draagt bij aan de opdracht om de leefbaarheid in de gemeente Oss te stimuleren. Dit betekent dat we investeren in een leefomgeving waarin samenleven en ontmoeten mogelijk is. Het doen van vrijwilligerswerk is hier een belangrijk onderdeel van.

Welk resultaat willen we bereiken?
We willen bereiken dat we vrijwilligers(werk) stimuleren en een meedenkende en meewerkende partner zijn voor vrijwilligers en -organisaties.

[1] Waarstaatjegemeente.nl Database Burgerpeiling, (2022).

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) is gewenst

Het onderzoek naar vrijwilligerswerk in de gemeente Oss heeft laten zien dat vrijwilligers almaar toenemende (juridische) eisen ervaren om hun activiteiten uit te voeren. Ook ervaren steeds meer vrijwilligersorganisaties belemmeringen om voldoende vrijwilligers te vinden voor hun activiteiten. Dat heeft te maken met grote maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering, het ervaren van minder beschikbare tijd en de ervaren prestatiedruk in de maatschappij. We vinden dat de gemeentelijke organisatie nog beter gericht kan worden op het adequaat en effectief ondersteunen van vrijwilligers.

1.2 Het is belangrijk om vrijwilligerswerk in de gemeente Oss te stimuleren en waarderen

Vrijwilligers hebben een belangrijke rol in de Osse samenleving. We vinden goed functionerende vrijwilligersorganisaties belangrijk voor de leefbaarheid in de stad en kernen. Vrijwilligerswerk draagt er namelijk aan bij dat mensen een netwerk opbouwen waarop zij kunnen terugvallen. Door vrijwilligerswerk dragen mensen iets bij aan de samenleving, ook dat heeft een positief effect op het welzijn. Daarom is het belangrijk om Osse inwoners te stimuleren om vrijwilligerswerk te doen.

Aanvullend op de waardering vanuit vrijwilligersorganisaties laten we vanuit de gemeente Oss onze waardering voor vrijwilligers blijken. Dit doen we bijvoorbeeld door de uitreiking van het Osje van Verdienste en de Gouden Oogappel. Door vrijwilligers in het zonnetje te zetten geven we erkenning voor hun belangrijke inzet in de Osse samenleving.

1.3 De uitgangspunten van het vrijwilligerswerkbeleid vormen het vertrekpunt voor de komende jaren

Het doel en de uitgangspunten van het vrijwilligerswerkbeleid vormen het vertrekpunt voor de aanpak van de komende jaren. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsagenda op waarin we praktisch uitwerken hoe we aan deze uitgangspunten werken. Deze jaarlijkse uitvoeringsagenda zorgt ervoor dat we kunnen inspelen op de veranderende dynamiek in het vrijwilligerswerk en de behoefte in ondersteuning van de Osse vrijwilligers(organisaties). Het opstellen van deze uitvoeringsagenda doen we in samenwerking met partners zoals ONS Welzijn en het Sport Expertise Centrum.

Wat zijn kanttekeningen, tegenargumenten of risico's?

1.1. Landelijke wetgeving en regelgeving kunnen belemmerend werken
Samenwerking tussen partijen is nodig om vrijwilligerswerk te stimuleren

Landelijke wetgeving, regelgeving vanuit de Veiligheidsregio en de gemeente stellen vaak (juridische) eisen aan de uitvoering van activiteiten van vrijwilligersorganisaties. Dit zorgt voor een drempel bij vrijwilligers(organisaties) om activiteiten en evenementen te organiseren. Door samen te werken tussen afdelingen binnen de gemeente kunnen we vrijwilligers beter ondersteunen en deze drempel om activiteiten te organiseren voor vrijwilligers verminderen.

1.2. De reikwijdte van dit beleid is niet op voorhand vast te stellen

De mate waarin dit beleidskader en de ondersteuning vanuit het Vrijwilligerspunt Oss alle vrijwilligersorganisaties in de gemeente Oss bereikt is onbekend. Het onderzoek naar de behoeften van vrijwilligers en de invulling van de rol van de gemeente Oss laat zien dat een verandering in de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) nodig is. Naar verwachting zorgt dit ervoor dat de drempel om vrijwilligerswerk te doen verlaagd wordt. Dit is echter op voorhand niet te kwantificeren en te garanderen.

1.3. De invloed van de gemeente op het vrijwilligerswerk is beperkt

Vrijwilligerswerk is heel divers van aard en tal van overwegingen en motieven spelen een rol in de keuze om vrijwilligerswerk te doen. We kunnen vrijwilligers(organisaties) ondersteunen,

maar nemen het werk niet over. Inwoners zijn zelf aan zet om vrijwilligerswerk te doen en te bepalen op welke manier ze dit invullen. De gemeente biedt ondersteuning waar nodig.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Het budget voor de uitvoering van het vrijwilligerswerkbeleid is geborgd in de begroting. Er is structureel €80.000 euro opgenomen in de begroting. Dit wordt gebruikt om het Vrijwilligerspunt Oss in te richten. Tevens is er ambtelijke capaciteit beschikbaar bij de afdeling VTH, ter bevordering van bijvoorbeeld het voorbereidingsproces bij evenementen. Extra budget wordt, indien nodig, aangevraagd afhankelijk van de organisatie van extra projecten en bijbehorende inzet. Dit is op dit moment niet aan de orde.

b. Informatiebeveiliging en Privacy

n.v.t.

c. Communicatie

Inwoners van de gemeente Oss zijn betrokken in het onderzoek naar ondersteuning en waardering van vrijwilligers. Ruim 300 vrijwilligers(organisaties) zijn benaderd via een enquete, interviews en focusgroepen over verschillende thema's met betrekking tot vrijwilligerswerk (bijlage 3 & bijlage 3.1). De resultaten van dit onderzoek vormen de basis voor het nieuwe vrijwilligerswerkbeleid. We informeren de deelnemers van het onderzoek over de uitkomsten van het onderzoek en de acties die we nemen. Daarnaast informeren we Osse inwoners over het nieuwe Vrijwilligerspunt Oss.

De Adviesraad Sociaal Domein Kenniskring Wmo heeft haar advies over het beleidskader uitgebracht. We reageren op het advies van de Kenniskring Wmo door middel van de bijgevoegde brief.

d*. Uitvoering*

We creëren een Vrijwilligerspunt bij de gemeente Oss. Middels dit Vrijwilligerspunt bieden we ondersteuning aan vrijwilligers. De onderstaande kerntaken behoren tot het Vrijwilligerspunt Oss:

- Verbinden van vrijwilligers(organisaties) in lerende netwerken;
- Verbinden van verschillende afdelingen in de ambtelijke organisatie;
- Signaleren van knelpunten in de ambtelijke organisatie en het adviseren over oplossingen;
- Doorverwijzen van vrijwilligers(organisaties);
- Ontwikkelen van een vraagbaakfunctie.

ONS Welzijn en het Sport Expertise Centrum hebben een rol in het contact met vrijwilligersorganisaties en verenigingen. We behouden de samenwerking met ONS Welzijn en het Sport Expertise Centrum in het kader van vrijwilligerswerk. We bespreken na vaststelling van het beleidskader de nadere invulling van deze samenwerking en de rolverdeling tussen de gemeente Oss en deze partijen. Uitgangspunt hierbij is om elkaar te versterken in het stimuleren van vrijwilligerswerk.

e. Overlegd met

In het voortraject van dit beleidskader zijn vrijwilligersorganisaties in de gemeente Oss betrokken. Ruim 300 verenigingen en maatschappelijke organisaties die werken met vrijwilligers zijn bevraagd in dit onderzoek. Daarnaast zijn de onderstaande personen betrokken in de voorbereiding van dit beleidskader.

- Adviesraad Sociaal Domein, Kenniskring Wmo
- ONS Welzijn, Femke Prince & Hanneke Rijkers
- Sport Expertise Centrum, Tom van Ooij, Joyce van Orsouw en Suze de Jong
- Programmamanager Programma 3, afdeling Mens & Maatschappij Merlijn Kurvers
- Programmamanager Programma 1, afdeling Mens & Maatschappij Elke Haanraadts

- Kabinetschef gemeente Oss, Anja Kleinpenning
- Afdeling Communicatie, Gwenny Cremers
- P&C, Marie-Diane Hondong
- F&C, Ton Derkx
- Afdeling VTH, Michael Droomers
- Hoofd Vastgoedbedrijf, Sandra Hofman

- Afdeling IBOR, Benny Swarts
- Beleidsadviseurs Sociaal Domein
- Strateeg Sociaal Domein, Mark Megens

Bijlagen
Bijlage 1. Vrijwilligerswerkbeleid gemeente Oss
Bijlage 2. Onderzoeksrapport vrijwilligerswerkbeleid gemeente Oss
Bijlage 2.1 Oplegger onderzoeksrapport vrijwilligerswerkbeleid gemeente Oss
Bijlage 3. Raadsvoorstel vrijwilligerswerkbeleid
Bijlage 4. Gevraagd advies van Adviesraad Sociaal Domein
Bijlage 4.1 Beantwoording adviesvraag vrijwilligerswerkbeleid

---

Samenvatting
In de eerste helft van 2023 is onderzocht wat een passende rol is voor de gemeente Oss in het ondersteunen en waarderen van vrijwilligerswerk. Mantelzorg is buiten beschouwing gelaten, omdat de aanleiding voor mantelzorg en de aard van de werkzaamheden vanuit een andere benadering worden gedaan dan vrijwilligerswerk.

Het is belangrijk om vrijwilligerswerk in de gemeente Oss te stimuleren, omdat vrijwilligers een belangrijke rol hebben in de Osse samenleving. Het doen van vrijwilligerswerk draagt eraan bij dat mensen een netwerk opbouwen waar ze op kunnen terugvallen. Mensen kunnen daarnaast iets voor een ander betekenen. Dit heeft een positief effect op het welzijn en de sociale samenhang.

De invloed van de gemeente op het vrijwilligerswerk is beperkt. Osse inwoners zijn namelijk zelf aan zet om het vrijwilligerswerk te doen. De gemeente Oss ondersteunt waar nodig, maar neemt het werk niet over. We verwachten dat de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) ervoor zorgt dat vrijwilligers minder belemmering ervaren in hun vrijwilligerswerk. We richten daarom het Vrijwilligerspunt Oss in van waaruit we de samenwerking met en tussen vrijwilligers(organisaties) stimuleren. Dit doen we door vrijwilligers(organisaties) bijvoorbeeld te verbinden in lerende netwerken.